

Činjenice o cerebralnoj paralizi

Šta je cerebralna paraliza?

Cerebralna paraliza je krovni termin za grupu trajnih poremećaja kretanja i telesnog stava uzrokovanih oštećenjem mozga u razvoju. Suštinski, cerebralna paraliza nije progresivno oboljenje, ali se doživljaj osobe koja je ima može menjati tokom života. Cerebralna paraliza varira u pogledu težine i motoričkog tipa – spastična, diskinetička i ataksična. Cerebralna paraliza je često praćena bolom, umorom i drugim zdravstvenim problemima koji povećavaju složenost i mogu da umanje kvalitet života. Iako uzroci CP nisu uvek do kraja poznati, faktori rizika obuhvataju komplikacije tokom trudnoće ili porođaja, prevremeno rođenje, infekcije i, u nekim slučajevima, povredu mozga tokom prve dve godine života.

*IZVOR: [ROSENBAUM, 2007](#)

- Cerebralna paraliza je najčešći doživotni fizički invaliditet na globalnom nivou.

*IZVOR: [PETERSON 2024](#)

- Cerebralnu paralizu izaziva oštećenje mozga tokom trudnoće, u vreme porođaja ili tokom prve dve godine života.
- Cerebralna paraliza prevashodno utiče na pokretljivost, telesni stav i koordinaciju. Međutim, ona se dovodi u vezu i sa sekundarnim oboljenjima, kao što su epilepsija, različiti poremećaji ponašanja i intelektualne poteškoće. Ljudi sa cerebralnom paralizom takođe mogu imati poteškoća sa komunikacijom, ishranom, vidom i sluhom.

*IZVOR: [ROSENBAUM, 2007](#)

- Cerebralna paraliza se kod svakoga ispoljava različito i iziskuje stalnu zdravstvenu i rehabilitacionu podršku prilagođenu svakoj osobi.

Globalni status cerebralne paralize

- **Rasprostranjenost:** Procenjuje se da u svetu ima oko 50 miliona* ljudi sa cerebralnom paralizom, kao i oko 350 miliona roditelja, negovatelja i članova porodice na koje CP direktno utiče.
*IZVOR: CIEZA 2021
- **Rasprostranjenost:** Sa opadanjem smrtnosti dece u zemljama niskih i srednjih prihoda, raste broj dece sa invaliditetom, uključujući i cerebralnu paralizu, što stvara dodatni pritisak na zdravstvene, obrazovne i sisteme socijalne zaštite.
*IZVOR: SUMON 2024
- **Pristup uslugama:** U mnogim zemljama niskih prihoda, preko 80 % dece sa cerebralnom paralizom nema pristup bilo kakvim vidovima rehabilitacije ili intervencije, što je globalni neuspeh kojim je milionima ljudi uskraćena mogućnost da se kreću, uče i napreduju.
*IZVOR: AL IMAM 2021, JAHAN 2021
- **Uskraćeno pravo na obrazovanje:** U mnogim zemljama niskih prihoda, više od dve trećine dece sa cerebralnom paralizom nema bilo kakav pristup formalnom obrazovanju.
*IZVOR: JAHAN 2021
- **Jednakost polova i zdravlje majke**
 - Briga o detetu sa invaliditetom odražava se na porodicu, naročito na majku, a posledice su narušeno zdravlje, niža primanja i manje učešće u radnoj snazi.
*IZVOR: TONMUKAYAKUL ET AL., 2018.
 - Majke: Unapređenje zdravlja majki i porođajne nege može da spreči neke slučajeve cerebralne paralize. Ipak, milioni žena još uvek nemaju pristup osnovnim uslugama.
*IZVOR: BADAWI ET AL., 2020.
- **Kasna intervencija:** Kada deca sa CP u uslovima niskih resursa dobiju pristup rehabilitaciji, to često bude znatno kasnije nego što se preporučuje, što se negativno odražava na ishode i kvalitet života.
- **Propuštene prilike:** Na globalnom nivou, deca sa CP suočavaju se sa nejednakim pristupom najosnovnijim uslugama – rehabilitaciji, obrazovanju i inkluziji, uprkos tome što postoje jasni dokazi da ove usluge poboljšavaju ishode.

UGANDA

POLJSKA

INDIJA

KANADA

DOMINIKANSKA REPUBLIKA

VIJETNAM

NEPAL

Smrtnost

Iako cerebralna paraliza nije degenerativno oboljenje, neke osobe sa cerebralnom paralizom imaju pridružena stanja i predispozicije koje mogu da utiču na zdravlje i preživljavanje. U zemljama visokih prihoda veza između cerebralne paralize i smrtnosti, naročito usled respiratornih uzroka, postoji kod dece sa težim motoričkim oštećenjima. U zemljama niskih i srednjih prihoda težina je veća, te je u ovim regijama veća i smrtnost.

U zemljama niskih i srednjih prihoda cerebralna paraliza je povezana sa smanjenim očekivanim životnim vekom usled uzroka koji se mogu sprečiti, uključujući infekciju, neuhranjenost i ograničen pristup zdravstvenoj nezi.

Osobe sa cerebralnom paralizom imaju kraći očekivani životni vek u poređenju sa opštom populacijom, pri čemu rizik od smrtnosti varira na globalnom nivou u zavisnosti od težine motoričkih oštećenja, intelektualnih poteškoća, pristupa zdravstvenoj nezi i socioekonomskih uslova.

*IZVORI: [PETERSON 2022](#), [STRAUSS 2007](#), [BLAIR 2019](#)

- U Ugandi, verovatnoća za ranu smrt je 25 puta veća kod dece sa cerebralnom paralizom nego kod njihovih vršnjaka, često usled neuhranjenosti i infekcija, što su uzroci koji se mogu sprečiti.

*IZVOR: [NAMAGANDA 2020](#)

- U Ugandi, procenjena stopa prevremene smrtnosti kod dece sa cerebralnom paralizom je približno 25 puta veća nego u opštoj populaciji, prevashodno usled neuhranjenosti i infekcija, što su uzroci koji se mogu sprečiti

*IZVOR: [NAMAGANDA 2020](#)

- Čak i u zemljama visokih prihoda, neki ljudi sa CP su pod značajno većim rizikom od rane smrti, usled respiratornih bolesti, infekcija i kardiovaskularnih oboljenja.

*IZVOR: [PETERSON 2022](#)

- U zemljama niskih i srednjih prihoda, odojčad sa teškom CP su pod većim rizikom od smrti usled neuhranjenosti. U Bangladešu, polovina dece sa CP koja su umrla imala su poteškoće sa gutanjem.

*IZVOR: [JAHAN 2019](#)

Ekonomski uticaj

- Cerebralna paraliza predstavlja ogromno ekonomsko opterećenje za porodice i zdravstvene sisteme širom sveta, koje u SAD iznosi i do 1,6 miliona američkih dolara po osobi.
- U zemljama niskih i srednjih prihoda, ekonomski uticaj cerebralne paralize može da gurne porodice još dublje u siromaštvo.
*IZVORI: [AL IMAM 2023](#), [JAHAN 2025](#)
- Cerebralna paraliza je jedno od finansijski najzahtevnijih zdravstvenih stanja, što predstavlja značajno i stalno finansijsko opterećenje za zdravstvene sisteme, pri čemu troškovi nege tokom života mogu da premaše 1,6 miliona američkih dolara po osobi.
*IZVORI: [AL IMAM 2023](#), [JAHAN 2025](#), [HENRY 2023](#), [DELOITTE 2018](#), [TONMUKAYAKUL 2018](#)
- Celokupan ekonomski uticaj CP razlikuje se od zemlje do zemlje, ali je CP po pravilu jedno izuzetno zahtevno stanje u smislu finansijskog i drugih vidova opterećenja, kako za pojedince tako i za zdravstvene sisteme.
*IZVOR: [TONMUKAYAKUL 2018](#)
- U Australiji, kompanija Deloitte je izračunala da ukupan trošak CP iznosi 5,17 milijardi australijskih dolara, odnosno 145.000 dolara po osobi, dok prema proceni američkog Centra za kontrolu bolesti troškovi nege osobe sa CP tokom života iznose 1,6 miliona američkih dolara.
*IZVOR: [DELOITTE 2018](#)
- U Kanadi, direktni modelovani zdravstveni troškovi za dete sa CP su 20 puta veći nego u opštoj populaciji – 11.700 dolara godišnje za decu sa CP u odnosu na oko 600 dolara za malu decu bez CP.
*IZVOR: [AMANKWAH 2020](#)
- U zemljama niskih i srednjih prihoda, celokupan uticaj CP nije moguće sagledati a da se ne pomene snažan, često katastrofalan uticaj na porodicu i zajednicu. Majke su često primorane da napuste posao kako bi se posvetile stalnoj, neplaćenju brizi o detetu, dok se preostala (obično niska) zarada u porodici usmerava na pronalaženje opcija lečenja. Tužan, a vrlo čest slučaj je da porodica zapadne u dugove i siromaštvo u nastojanju da se brine o detetu sa CP.
*IZVOR: [JAHAN 2025](#)

Rana intervencija

- Ohrabrujući novi programi u pojedinim delovima sveta pokazuju da je moguće ranije prepoznavanje cerebralne paralize.
- Rano prepoznavanje cerebralne paralize kod beba i dece ima izuzetan značaj jer omogućava ciljanu ranu intervenciju.
- Rana intervencija povećava mogućnost deteta da napreduje.
- U zemljama niskih i srednjih prihoda, prepoznavanje cerebralne paralize često je kasno (oko pete godine života).
*IZVOR: [JAHAN 2021](#)
- Postoje smernice za rano prepoznavanje i dijagnostikovanje cerebralne paralize*. Potrebno je da se ove smernice primene svuda u svetu, ali se one moraju prilagoditi kontekstu i okolnostima u svakoj zemlji.
*IZVOR: [NOVAK 2017](#)
- Ohrabrujući novi programi u pojedinim delovima sveta, uključujući i zemlje niskih i srednjih prihoda, pokazuju da je moguće ranije postavljanje dijagnoze
*IZVOR: [KING 2022](#), [AL IMAM 2021](#)
- Smernicama za ranu intervenciju podstiče se najbolja praksa u intervenciji, a održivi model u zemljama niskih i srednjih prihoda daje nadu da je moguća primena smernica na globalnom nivou.
*IZVORI: [MORGAN 2021](#), [AL IMAM 2025](#)

Svetski dan cerebralne paralize

6.10.

Obrati nam se za pomoć

contact@worldcpday.org

Društvene mreže

@worldcpday

